

Delovni list 4

Kdaj je juha preslana? (4. poskus)

Če v 100 mL vode damo nekaj kristalčkov kuhinjske soli in mešamo, se kristalčki raztapljajo – sčasoma se zmanjšujejo, dokler jih ne vidimo več. Obstaja določena največja količina kuhinjske soli, ki se še lahko raztopi v 100 mL vode. Nadaljnje dodajanje topljenca je brezuspešno. Na dnu čaše ostane kuhinjska sol, ker se ne raztaplja več.

Če bi povečali temperaturo raztopine, pa bi opazili, da se v segreti raztopini še dodatno raztopi manjša količina topljenca, dokler spet ne nastane nasičena raztopina. Snovi, tako sol kot sladkor, se v vodi ne raztapljajo v neomejenih količinah. Ko dosežemo določeno količino soli v raztopini, se sol ne raztaplja več. Dobimo nasičeno raztopino, v kateri je raztopljena največja možna količina soli. Raztopine so zato lahko **nenasičene** – ni raztopljena največja možna količina topljenca pri določeni temperaturi – in **nasičene** – raztopljena je največja možna količina topljenca pri določeni temperaturi.

TOPNOST SNOVI nam pove, koliko gramov topljenca se pri dani temperaturi raztopi v 100 g topila. Odvisna je tudi od temperature topila. Pri nekaterih snoveh se topnost močno spreminja s temperaturo. Topnost trdnih snovi se z naraščajočo temperaturo v večini primerov povečuje, topnost plinov pa zmanjšuje. Če temperaturo nasičene raztopine zmanjšujemo, se topnost snovi, ki je raztopljena v njej, zmanjšuje, zato se topljenec izloči v obliki kristalov. Drugače je s plini. Če vodo, v kateri so raztopljeni plini, segrevamo, se plini izločajo (izhlapevajo) v zrak. Zato v toplejših vodah/morjih ni toliko organizmov, ki potrebujejo kisik.

Oglej si preglednico, ki prikazuje topnost sladkorja, kuhinjske soli, kisika in ogljikovega dioksida v 100 g vode, in odgovori na vprašanja.

Snov	Topnost pri različnih temperaturah [gramov topljenca/100 gramov vode]		
	0 °C	20 °C	50 °C
kuhinjska sol	35,7	36,0	36,9
sladkor	175	200	249
kisik	0,0069	0,0043	0,0027
ogljikov dioksid	0,335	0,169	0,076

Katera snov je najbolj topna v vodi pri 50 °C? _____

Kolikšna je topnost kisika pri 0 °C? _____

a) Načrtujte poskus, s katerim bi postopoma pripravili nasičeno raztopino kuhinjske soli v vodovodni vodi. Zapišite tudi pripomočke in kemikalije, ki jih potrebujete.

b) Zapišite svoja opažanja med poskusom.

c) Kateri dejavniki se med poskusom niso smeli spreminjati, so konstantni?

Katera sta tista dejavnika, ki ste ju spreminjali in opazovali?

---

d) Odgovori na vprašanja:

- S poskusom ste preverili hitrost raztapljanja sladkorja z mešanjem. Kaj so v tem primeru morale biti konstante, da je bil poskus pošten?
-
- S poskusom ste preverili, da se sladkor hitreje raztaplja v vodi, če je zdrobljen v prah, kot če je v kocki. Kaj je bila pri poskusu neodvisna spremenljivka oz. kateri dejavnik ste pri tem poskusu spremenili?
-